

ישראל רוקח

פעולתו הציבורית של ישראל רוקח תחילתה בתל-אביב "הקטנה", כשנבחר ליצג את הש-כונות נווה-צדק ונווה-שלום בעיריית תל-אביב, ומאז נמשכה פעילותו למען תל-אביב שלושים-ושבע שנים.

הוא היה נצר למשפחות אליעזר רוקח ו-ישראל ב"ק—משפחות ותיקות ומעורות בחיי הארץ, שהתבלטו בפעילות אמיצה וישרה בחיי-הציבור של הימים ההם. סבו של שמ-עון רוקח (מצד האם), ישראל ב"ק, הקים עוד בשנת 1831 את הדפוס הראשון בארץ ואת המשק החקלאי היהודי הראשון על הר-עצמון. אביו של ישראל רוקח, ר' שמעון, היה ממיסדי השכונה היהודית החדשה הרא-שונה ביפו—"נווה-צדק" הידועה—ופעל רבות בארגונם של חיי הקהילה היהודית ביפו.

מסורת-אבות, אוירת הארץ ונופה ודפוס

* איזיק רמבה: ישראל רוקח—קברניטה של תל-אביב; מסדה, 1973; 245 עמ'.

אליהו אילת שיבת-ציון וערב

ספר מקיף ומאלף על ההתרחשויות הפו-ליטיות בארץ-ישראל.

בין נושאי הספר: תיאור עלייתו וכוחו של מופתי ירושלים, נסיונות התיישבות יהודית בעבר הירדן המזרחי, שיחות הידברות בין התנועה הציונית והמנהי-גות הערבית בארצות השכנות, עמדת שלטונות המנדט בסכסוך המתהווה בין העמים, הבעיה הכורדית, דיוקני אישים בעולם הערבי ועוד.

32 ל"י

הוצאת דביר

סח-המקור הגרמני". זוהי הודעה מדהימה. הנוסח העברי גדוש תרגומי טעויות של המ-תרגם האנגלי ואלה מן-הסתם לא תוקנו לאור המקור הגרמני. ונביא כמה דוגמות.

4.1213. גרמנית: "Auffassung"; אנגלית: "point of view"; עברית: "נקודת-תצפית".

5.5563. גרמנית: "logisch vollkommen"; אנגלית: "are in perfect geordnet"; עברית: "logical order"; הם בסדר גמור מבחינה לוגית".

3.001. גרמנית: "denkbar"; אנגלית: "thinkable"; עברית: "ניתן לחשוב".

אך אותו מושג עצמו זוכה לטיפול אחר במשפט הבא, והתרגום האנגלי יסביר.

2.013. גרמנית: "kann ich... denken"; אנגלית: "I can imagine"; עברית: "ב-יכולתי לדמות".

בשני המשפטים 6.23 ו-6.522 מופיע הביטוי הגרמני "sich zeigen"; במשפט הראשון בנוסח העברי נאמר "שיסתבר" ואילו במש-פט השני התרגום הוא "מתגלה". התר-

גום האנגלי משתמש בשני המקרים במונח "manifest". ידוע לנו שווייטגנשטיין עצמו תירגם את הביטוי במשפט הראשון כ- app-ear from וכ-appears במשפט השני (ראה מאמרו של לוי ב-Mind 1967).

במשפט 2.011 המקור מדבר בלשון-יחיד ואי-לו הנוסח העברי, בדומה לאנגלי, כתוב בל-שון-רבים. אותה שגיאה נמצאת גם במשפט 6.522.

רצוני לקבוע שלא בדקתי את התרגום כולו והדוגמות שהובאו למעלה נמצאו כמעט כל-אחר-יד. לאור נסיון זה נשאר בי הרושם ש-

אילו חיפשתי שגיאות נוספות הייתי מוצאן בלא יגיעה רבה.

ראוי עוד לציין: שם הספר על העטיפה "טראקטאט" ואילו בגוף הכרך "מאמר". מש-

פט 2.012 הושמט מן התרגום העברי. ואח-

רון-אחרון, פליטת-קולמוס נחמדה של איש צעיר: ויטגנשטיין כתב את הספר "במחנה-

שבויים איטלקי, במלחמת-העולם השניה (בה שירת בצבא האוסטרי)"...

ג.ו.

יוני נוטות להיות אליגוריות בסגנון. תשור בתו היתה פשוטה: בימים שלאחר התבוסה חש עצמו שרוי במחנק משום-מה, ולפיכך אנוס היה לכתוב בלשון של "אותות וסמלים", כלשונו. בעת הראיון חש יתר בטחון בעצמו, לדבריו—והוא רמז כי לא יוסיף עוד להודק לאותות וסמלים. התוצאה היתה רומן, אהבה תחת הגשם ("חוב תחת אל-מטר"), שאותו פירסם ב־1972 ובו תיאר את מצב-רוחם של המצרים בשנות מפתח הנפש של "מלחמת-ההתשה" המפורסמת של נאצר. לגבי התפתחותו של מחפוז, חשוב יותר לציין שהרומן סימל גם את שיבתו של המחבר לסגנון החביב עליו מפבר—

בקורת חברתית וריאליזם. "הקצב המשתנה", זה שם מחקרו של ד"ר סומך, מרמז איפוא על התפתחותו של מחפוז עצמו כסופר וכן על התפתחות החברה המצרית. לאמיתו של דבר, מחפוז, גדול הרומן ניסטים של מצרים עד כה, הוא דוגמה טובה לקשיים שסופר עומד בפניהם במשטר שהוא אוטוריטארי במהותו.

שלושת הרומנים הראשונים שלו, שראו אור בין 1939 ל־1944, עסקו בנושאים היסטוריים השאובים מקורותיה של מצרים העתיקה; עבודתו בשש השנים שלאחר-כך הסתכמה בארבעה רומנים שעניינם בחברה המצרית של ההווה, וכולם ריאליסטיים—ופעמים נא־טורליסטיים—בסגנונם. "טרילוגיה" מפורסמת שלו (57—1956) עוסקת בתמורות שחלו במערכי החברה והפוליטיקה של מצרים כפי שנשתקפו בפרשת-קורותיה של משפחה קאהירית בת המעמד הבינוני משך כמה וכמה דורות.

אולם ב־1959 חזר לאליגוריה משפורסם "אוילאר הארתנא" (ילדי שכונתנו), האליגוריה הגדולה שלו על תולדות הדת, בביי־רות (כי שום מו"ל בקאהיר לא היה מוכן להוציאה). אחרי־כן באו הרומנים הקצרים יותר של שנות ה־60, המפיקים רוח־נכאים הקרובה לייאוש. בפרק העוסק בתקופה זו, שהמחבר קורא לו בשם ההולם "לחוך המי בוך", מובהר לנו כי רומנים אלה מציינים שלב חדש בהתפתחות סגנונו והלך־רוחו.

השלטון הבריטי המנדטורי עיצבו את דמותו של י. רוקח כאיש השלטון המקומי, כמעצב דמות ומימשל לעיר העברית הראשונה. עד לשיכחה־עצמית השקיע י. רוקח עצמו בבני־יינה ובפיתוחה של תל־אביב. הוא היה אי־שיות תקיפה, בעל עיקרים ודעות משלו, שסימניו כנות, נאמנות ויושר אישי. לעתים נהג בחיים הציבוריים ברוח שלא נתקבלה בדמוקרטיה הישראלית ועורר עליו התנגדות וחמימה. תל־אביב היתה לו לי. רוקח כינור שמיתריו רעדו והמו בידי בחזקה, והוא לא שמע שום צרימות בוקעות מן הכינור.

"שיאים" לא ידע האיש, שפשוט־הליכות היה, מחזיק באמיתו, וכבן הארץ הזאת, התור בע שלטון־עצמי, עמד לא פעם באומץ־לב בפני השליט הזר.

א. רמבה מגולל את מפעל־חיו של י. רוקח כרושם כרוניקה נאמנה. המחבר ויתר על תיאור דמויות ופסי מציאות של תל־אביב שחלפה ואיננה. תיאור ספרותי היה מחייה את תל־אביב של תקופת רוקח, על דופק־החיים המיוחד של העיר בעיצומם של הגב־לות מדיניות, מאורעות־דמים ומשברים כל־כליים, התרוצצות מפלגתית ואידיאית ופע־לות תרבותית ואמנותית..

מכל־מקום, מצטייר י. רוקח בעיני הקורא כאיש מבורך ביצר־עשייה בלתי־מצוי, במ־סירות אבהית לעיר תל־אביב, בנאמנות ללא גבול לתפקידו כראש־העיר, כאיש־חובה ה־דרוך תמיד, בין שהוא מקים מערכת של חינוך תיכון עירוני ובין שלבו נתון לצרכים של איחוד ה"הגנה".

מ. ג.

The Changing Rhythm

פעם ב־1971, פחות משנה לאחר מותו של גמאל עבד אל־נאצר, נתן נגיב מחפוז ראיון לשבועון קאהיר. בתוך השאר שאלו אותו מדוע היצירות אותן פירסם לאחר מלחמת־

Sasson Somekh: *The Changing * Rhythm: A Study of Najib Mahfuz's Novels*; E. G. Brill, Leiden, 1972; 241 pp.